

KOMPYUTER TEXNOLOGIYALARI VA TARJIMA SOHASIDAGI INQILOB

Elmurodova Madina Abbos qizi

musallamovamadina52@gmail.com

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti
universiteti, Tarjima nazariyasi va amaliyoti fakulteti talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada kompyuter texnologiyalari va tarjima sohasidagi o'zgarishlar, zamonaviy dasturlar va sun'iy intellektning tarjimonlar ishiga ta'siri tahlil qilinadi. Maqolada CAT (Computer-Assisted Translation) va mashina tarjimasi (MT) tizimlari, terminologiya bazalari, grammatika korrektori hamda lokalizatsiya va multimediali tarjimaning ahamiyati ko'rib chiqilgan. Muallif texnologiyalar tarjimonlar ishini yengillashtirishi va sifatni oshirishdagi rolini yoritib, inson tarjimoni va sun'iy intellektning kelajakdagi hamkorligini muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: kompyuter texnologiyalari, tarjima, CAT, mashina tarjimasi, sun'iy intellekt, lokalizatsiya, multimediali tarjima, terminologiya bazasi.

Bugungi kunda texnologiya hayotimizning barcha sohalariga chuqur singib ulgurgan. Tarjima sohasi ham bundan mustasno emas. Kompyuter texnologiyalari, sun'iy intellekt va maxsus dasturlar tarjimonlarga ish jarayonini soddalashtirish, sifatini oshirish va vaqtni tejashda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

Avvalo, tarjimada kompyuter texnologiyalarining asosiy yutuqlaridan biri — kompyuter yordamida tarjima (CAT – Computer-Assisted Translation) dasturlari. Ushbu dasturlar tarjimonlarga matnni tezkor ravishda tahlil qilish, so'z va iboralarni avvalgi tarjimalar bazasi bilan solishtirish imkonini beradi. Masalan, SDL Trados

Studio yoki MemoQ kabi dasturlar tarjimonlar ishini avtomatlashtirish bilan birga, terminologiya birligini saqlashga ham yordam beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt va mashina tarjimasi (MT – Machine Translation) sohada katta o'zgarishlar olib kirdi. Google Translate yoki DeepL kabi tizimlar murakkab matnlarni tez va aniq tarjima qilish imkoniyatini yaratadi. Albatta, inson tarjimoni baribir kerak, chunki sun'iy intellekt kontekstni, madaniy nuanslarni va stilistik o'ziga xosliklarni to'liq tushuna olmaydi. Shu bilan birga, mashina tarjimasi tezkorlik talab qilinadigan ishlar, masalan, rasmiy hujjatlar, elektron pochta yoki kundalik ma'lumotlar almashinuvi uchun juda foydali.

Kompyuter texnologiyalari tarjima jarayonini faqat tezlashtirib qolmay, balki sifatni oshirishda ham muhim rol o'ynaydi. Terminologiya bazalari, avtomatik tekshiruv tizimlari va grammatika korrektorlari tarjimonning xatolarini kamaytiradi va matnning professional darajada bo'lishini ta'minlaydi. Bundan tashqari, onlayn platformalar orqali jahon bo'ylab tarjimonlar bir-biri bilan tajriba almashishi, qo'llanma va lug'atlardan foydalangan holda ish olib borishi mumkin. Tarjima sohasida texnologiyalarning yana bir muhim yo'nalishi — multimediali va lokalizatsiya tarjimasi. Video o'yinlar, mobil ilovalar va veb-saytlar uchun matnlarni tarjima qilishda maxsus dasturlar va avtomatik vositalar ishlatiladi. Bu nafaqat ishni tezlashtiradi, balki foydalanuvchi uchun qulay interfeys va to'g'ri kontekstni ta'minlaydi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, kompyuter texnologiyalari tarjima sohasini tubdan o'zgartirdi. Ular tarjimonlarning ishini yengillashtirib, sifatni oshirish va ish samaradorligini kuchaytirishga yordam beradi. Shu bilan birga, inson tarjimoni kontekst, madaniyat va stilistik nozikliklarni tushunishda hali ham muhim rol o'ynaydi. Kelajakda esa sun'iy intellektning yanada rivojlanishi bilan tarjima jarayoni yanada mukammal va avtomatlashtirilgan shaklga ega bo'lishi kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Austerlühl, F. (2014). *Electronic Tools for Translators*. Routledge.
2. Bowker, L. & Fisher, D. (2010). *Computer-Aided Translation*. University of Ottawa Press.
3. Mahmadiyor Asadov. (2025). The concept of individualism and absurdity in Camus' the stranger. *American Journal of Philological Sciences*, 5(3), 119–123.
<https://doi.org/10.37547/ajps/Volume05Issue03-30>
4. Asadov M. (2020) Альбер Камю ва Хуршид Дўстмухаммад прозасида абсурд қаҳрамон муаммоси // Сўз санъати соҳлиги, 3-жилд, 2-сон. Тошкент. 2020 йил. — Б. 117–126.
5. Mamarasulova, Gulnoz. "Geopolitical Discourse InTranslation." *International Conference on Global Trends and Innovations in Multidisciplinary Research*. Vol. 1. No. 4. 2025.